

ZÁZNAM

**z per rollam hlasovania členov Výboru pre práva lesbiab, gejov, bisexuálnych,
transrodových a intersexuálnych osôb (ďalej len „výbor“),**

17. decembra 2013

Dňa 10. decembra 2013 bolo členom výboru doručené rozhodnutie predsedu výboru o použití procedúry per rollam pre hlasovanie a prijatie uznesenia k procesu tvorby obsahovej časti Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR, pričom termín ukončenia hlasovania bol stanovený na 16. decembra 2013. V danom termíne doručilo tajomnícke výboru svoje vyjadrenie 17 členov výboru.

Hlasovanie k uzneseniu č. 13 výboru: 17 členov za, 0 členov proti, 8 členov sa zdržalo hlasovania. Výbor, v súlade s čl. 9 a čl. 10 Rokovacieho poriadku výboru, **prijal uznesenie č. 13 výboru**, ktoré je prílohou tohto záznamu.

Vypracovala: Mgr. Petra Repková
tajomníčka výboru

Schválil: JUDr. Tomáš Borec
predseda výboru

UZNESENIE VÝBORU PRE PRÁVA LESIEB, GEJOV, BISEXUÁLNYCH, TRANSRODOVÝCH A INTERSEXUÁLNYCH OSÔB

č. 13

z 17. decembra 2013

k procesu tvorby obsahovej časti Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR

Výbor pre práva lesbiab, gejoa, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb

A. poveruje

- A.1. pracovnú skupinu výboru pre legislatívu a stratégie vypracovaním obsahovej časti Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR za oblasť práv LGBTI ľudí;

B. ukladá

- B.1. členovi pracovnej skupiny a podpredsedovi výboru Martinovi Mackovi zostaviť v jej rámci užší redakčný tím, ktorý pripraví východiskový text obsahovej časti Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR za oblasť práv LGBTI ľudí a v spolupráci so sekretariátom výboru spracuje pripomienky a podnety členov a členiek pracovnej skupiny, prípadne vznesené v širšom procese tvorby Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR a týkajúce sa oblasti práv LGBTI ľudí;

C. schvaľuje

- C.1. harmonogram prác na príprave obsahovej časti Celoštátnej stratégie na podporu a ochranu ľudských práv v SR za oblasť;
- C.2. východiskové tézy obsahovej časti Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR za oblasť práv LGBTI ľudí.

Východiskové tézy obsahovej časti Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike za oblasť práv LGBTI ľudí

Výbor pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb:

1. zdôrazňuje, že LGBTI ľudia majú rovnaké ľudské práva ako všetci ostatní ľudia vrátane práva na to, aby pri uplatňovaní týchto práv neboli diskriminovaní.¹ Práva LGBTI ľudí už sú chránené existujúcimi medzinárodnými záväzkami SR, nejde teda o vznik nových práv alebo vytváranie nejakých nadštandardných práv, ale o to, že univerzálne ľudské práva sa nespochybniteľne vzťahujú aj na LGBTI ľudí a ich špecifické životné situácie. Táto zásada je zakotvená vo viacerých medzinárodných nástrojoch, čím sa zabezpečuje široký rozsah pôsobnosti pri jej uplatňovaní. Na globálnej úrovni je táto zásada konkrétne zakotvená v článku 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ICCPR) a v článku 2 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ICESCR).²
2. víta záujem mnohých organizácií a jednotlivcov o verejnú diskusiu o ľudských právach LGBTI ľudí na Slovensku, pripomína však, že sa pri svojej činnosti striktnie riadi medzinárodnými štandardmi ľudských práv, z ktorých vyplýva, že „predpoklad o homosexualite ako niečom nemorálnom, je jasne proti modernému chápaniu homosexuality ako charakteristike vyplývajúcej zo sexuálnej orientácie, a nie z niečej vedomej voľby sexuálneho správania.“³ Navyše sexuálna orientácia je zahrnutá pod právo na rešpektovanie súkromného života, ako v EDLP (článok 8), tak v ICCPR (článok 17). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva princíp, podľa ktorého kultúrne, tradičné, ani náboženské hodnoty, ale ani iné normy „dominantnej kultúry“ nemôžu ospravedlniť prejavy nenávisťi alebo akúkoľvek inú formu diskriminácie na základe sexuálnej orientácie, alebo rodovej identity. Všeobecný princíp rovnosti a nediskriminácie patrí k fundamentálnym

¹ Výbor pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb odporučil svojim uznesením č. 9 z 27. mája 2013 vláde SR, aby sa pri príprave, pripomienkovaní a hodnotení verejných politík, stratégií a legislatívy dotýkajúcej sa práv LGBTI ľudí riadila definíciami pojmov a interpretáciou ľudských práv, ktoré obsahujú Jogjakartské princípy, ktoré v slovenskom jazyku vydal Úrad vlády SR v roku 2011 (http://www.vlada.gov.sk/data/att/1829_subor.pdf). Jogjakartské princípy predstavujú komplexnú sumarizáciu záväzkov štátov rešpektovať, ochraňovať a naplňať ľudské práva všetkých ľudí bez ohľadu na ich sexuálnu orientáciu a rodovú identitu.

² Medzinárodné právne nástroje:

Dohovor o právach dieťaťa (CRC), 1989, (Čl. 2); Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CAT), 1984, (Čl. 1); Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW), 1979, (Čl. 2, 10, 11, 12, 13); Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ICESCR), 1966, (Čl. 2, 3, 7, 12, 13, 14); Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (ICERD), 1965; Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (ICCPR), 1966, (Čl. 2, 3, 7, 9, 14, 17, 18, 19, 22, 24, 26); Dohovor Medzinárodnej organizácie práce (ILO) č. 111, 1958. Regionálne právne nástroje v Európe: Zmluva o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), 2010, (Čl. 10 a 19); Charta základných práv Európskej únie, 2000, (Čl. 21); Európsky dohovor o ľudských právach (EDLP), 1953, (Čl. 8, 12, 14); sekundárna legislatíva EÚ: smernica Rady 2000/78/ES, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani, 2000.

³ United Nations Human Rights Committee, Fedotova v. Russian Federation, Communication no. 1932/2010, views adopted by the Committee at its 106th session (15 October-2 November 2012), UN doc. CCCPR/C/106/D/1932/2010 (30 November 2012).

prvkom medzinárodnoprávnej ochrany ľudských práv a základných slobôd a je vyjadrený v čl. 12 ods. 1 prvej vety Ústavy SR: „Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach.“ Sexuálnu orientáciu ako zakázaný dôvod diskriminácie v našich podmienkach prvýkrát explicitne spomenul Ústavný súd SR v roku 2005;⁴

3. pripomína, že užívanie ľudských práv LGBTI ľuďom výrazne sťažuje fakt, že po stáročia boli, a naďalej sú vystavení homofóbii, transfóbii, a iným formám neznášanlivosti a diskriminácie dokonca aj vo vlastných rodinách - vrátane kriminalizácie (na území SR do začiatku 60. rokov; diskriminácia v trestnom práve bola úplne odstránená až začiatkom 90. rokov minulého storočia), marginalizácie, sociálnej exklúzie a násilia na základe sexuálnej orientácie alebo rodovej identity, a sú teda potrebné ciele opatrenia na zabezpečenie plnohodnotného užívania ľudských práv týmito osobami.

4. je znepokojený nízkou mierou spoločenskej akceptácie LGBTI ľudí, ktorá je podľa relevantných výskumov z posledného roka najnižšia v strednej Európe:

a) prieskum Eurobarometer, venovaný diskriminácii v EÚ z novembra 2012 ukázal, že spoločenská akceptácia LGBT ľudí na Slovensku je po Lotyšsku druhá najnižšia v celej EÚ 27 a že diskriminácia na základe sexuálnej orientácie je druhou najrozšírenejšou formou diskriminácie v SR;⁵

b) v máji 2013 zverejnila Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) výsledky najväčšieho doteraz uskutočneného prieskumu EÚ týkajúceho sa trestných činov z nenávisťi a diskriminácie v súvislosti s komunitou lesbí, gejev, bisexuálnych a transrodových ľudí (nezahrňal intersexuálnych ľudí). Z výsledkov výskumu FRA vyplýva, že 52 % LGBT ľudí na Slovensku sa za posledný rok cítilo osobne diskriminovaných alebo boli obeťami obťažovania, pričom priemer EÚ je 47 %. S negatívnymi postojmi spoločnosti sú LGBT ľudia konfrontovaní už v mladosti. Podľa výskumu FRA až 86 % LGBT ľudí na Slovensku si spomína na negatívne komentáre alebo šikanovanie spolužiakov a spolužiačok za ich sexuálnu orientáciu, alebo rodovú identitu.⁶ V prípade Slovenska musela FRA v minulosti opakovane skonštatovať nedostatok štatistík a dát o diskriminácii na základe sexuálnej orientácie vo všetkých skúmaných oblastiach: sloboda pohybu, azylová politika, sloboda zhromažďovania, trestné činy z nenávisťi a pod. Ešte horšia situácia je pri štatistikách a dátach k rodovej identite, ktoré prakticky neexistujú;

c) v júli 2013 bol zverejnený prieskum European Social Survey, z ktorého vyplýva, že s tvrdením "gejovia a lesby by mali žiť svoj život slobodne, tak, ako chcú" na Slovensku súhlasilo len 45 % respondentov, čo je oproti rokom 2004/5 dokonca pokles o 2 %. Zo skúmaných krajín EÚ je na tom horšie len Estónsko so 43 %;⁷

⁴ „Diskriminácia je vo všeobecnosti vymedzená ako každý spôsob zaobchádzania vrátane odmietnutia takého zaobchádzania s osobou, ktoré je pre túto osobu menej priaznivé než pre iné osoby so zreteľom na rasu, etnickú príslušnosť, sexuálnu orientáciu a iné ústavne ustanovené charakteristiky.“ PL. ÚS 8/04-202, nález zo dňa 18. 10. 2005.

⁵ Dostupné na: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_399_380_en.htm#393

⁶ Správa z výskumu je dostupná na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/eu-lgbt-survey-results-at-a-glance_en.pdf

⁷ Dostupné na: http://www.europeansocialsurvey.org/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=966&Itemid=80

5. zdôrazňuje, že na odstránenie veľkej väčšiny problémov, ktorým musia LGBTI ľudia čeliť, je potrebné prestať považovať ich inakosť za faktor vyžadujúci nerovné zaobchádzanie. Toto nemožno docieľiť jednorazovými alebo krátkodobými opatreniami alebo iba zmenou samotnej legislatívy. Nevyhnutné je dlhodobé a koncentrované úsilie a ochrana práv jednotlivca musí byť podopretá sprievodnými opatreniami, aby došlo k trvalej zmene a aby sa presadzovala skutočná rovnosť príležitostí pre všetkých;
6. uvedomuje si, že dosiahnutie plnej rovnosti LGBTI ľudí naráža, na jednej strane na hlboko zakorenené filozofické a náboženské presvedčenia o povahe rodu, štruktúre rodiny a inštitúcii manželstva, na strane druhej na negatívne predsudky vyplývajúce z absencie systematického vzdelávania a výchovy k ľudským právam a modernému demokratickému občianstvu. Citlivosť týchto otázok si preto vyžaduje dôsledné zváženie dopadov navrhovaných opatrení a vychádzanie z výskumami podložených záverov a odporúčaní medzinárodných organizácií a aktuálnych poznatkov vyplývajúcich z relevantných výskumov s hodnovernou metodológiou, ktoré vyjadrujú väčšinový vedecký názor;
7. konštatuje, že nedostatok relevantných štatistických dát o diskriminácii na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity je značnou prekážkou pri ich odstraňovaní. Bez takýchto dát sa nedá vytvoriť pevný základ pre informovaný rozhodovací proces a monitoring dodržiavania ľudských práv a dopadov verejných politík v tejto oblasti;
8. stanovuje priority pre redakčný tím obsahovej časti Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike za oblasť práv LGBTI ľudí:
- a) problematika zberu a analýzy dát o diskriminácii LGBTI ľudí vrátane jej inštitucionálneho zabezpečenia;
 - b) odstraňovanie predsudkov a diskriminačného správania voči LGBTI ľuďom v spoločnosti (vrátane zločinov z nenávisťi, homofóbnej a transfóbnej šikany na školách, špecifik pri zabezpečení zdravotnej starostlivosti pre transrodových ľudí a pod.);
 - c) zvyšovanie povedomia o právach LGBTI ľudí a ich vymožitelnosti v praxi
 - d) identifikácia možností zvýšenia právnej ochrany a istoty LGBTI ľudí v oblasti ich rodinného života;
 - e) analýza postupov pri tzv. „zmene pohlavia“ transrodových ľudí z pohľadu medzinárodných ľudskoprávných záväzkov a štandardov ľudských práv v Európe;
9. ukladá redakčnému tímu a pracovnej skupine výboru pre legislatívu a stratégie držať sa pri vypracovávaní textu jednotnej štruktúry Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike:
- a) aktuálny stav (komplexná evaluácia legislatívy a existujúcich verejných politík, vymožitelnosť práva);
 - b) odporúčania medzinárodných monitorovacích orgánov;
 - c) inštitucionálne zabezpečenie, implementačné a kontrolné mechanizmy vrátane nezávislých a mimovládnych organizácií;
 - d) priority a úlohy do budúcnosti.

V Bratislave, 17. decembra 2013

**Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v SR
harmonogramu prác za oblasť práv LGBTI osôb**

návrh

číslo	aktívita	zodpovední	termín	počet osôb	náklady
1	výskum, príprava podkladových materiálov, písanie jednotlivých častí dokumentu, spracovávanie podnetov a pripomienok	redakčný tím a všetci členovia p.s. VLGBTI	priebežne		
2	termín na dodanie prvého draftu	redakčný tím	31/3/2014		
3	stretnutie pracovnej skupiny k prvému draftu	tajomníčka VLGBTI	4/2014		
4	okrúhly stôl na tému práv LGBTI ľudí I. - širší okruh subjektov	tajomníčka VLGBTI	1/2014	50	?
5	okrúhly stôl na tému práv LGBTI ľudí II. - užší okruh subjektov, expertná úroveň	tajomníčka VLGBTI	4/2014	40	?
6	zapracovanie výstupov z okrúhlych stolov do dokumentu	redakčný tím	4-5/2014		
7	prerokovanie finálnej verzie dokumentu v pracovnej skupine	všetci členovia p.s. VLGBTI	5/2014		
8	schválenie kapitoly na rokovaní výboru	tajomník VLGBTI a vedúci p.s. VLGBTI	5/2014		
9	predloženie kapitoly MZVaEZ, resp. RVLPMNRR	tajomníčka VLGBTI	5/2014		
	SPOLU				?

